

EXPERIMENTÁLNÍ STUDIE **KONFORMITY S VĚTŠINOU**

Solomon Asch (1952, 1955, 1958)

Záhady experimentální psychologie – Denise D. Cumminsová
Psychologie – Rita L. Atkinsonová

Co je to konformita?

- tendence přizpůsobovat své názory a jednání názorům a jednáním ostatních členů skupiny či společnosti
- je vedena snahou získat pozitivní sankce, nebo obavou ze sankcí negativních
- může být chápána jako výsledek procesu, jímž dochází k relativní shodě názorů, hodnot, norem, postojů... s týmiž jiného jedince nebo sociálního útvaru
- dle St. Milgrama se vztahuje k aktu povolnosti (ochotě, poddajnosti) spočívajícím více na uspokojení ze souhlasu jiných než na racionálním zhodnocení standardu chování
- dle F. H. Allporta je rozložena podle křivky J – lidé se v institucionalizované situaci chovají ve své převážné míře pod sociálním tlakem konformně a pouze menšina se chová nekonformně. Kdyby na chování jedince nepůsobil sociální tlak, odpovídalo by konformní jednání přibližně Gaussově křivce.
- může nabývat různých forem a intenzity:
 - 1. vnitřní = faktická – uznání a převzetí standardů
 - 2. vnější = formální – předstíraný souhlas a shoda se standardem

Popis studie a průběh experimentu

Výzkumný soubor :

- skupina 7 – 9 (v někt. Aschových experimentech až 16) lidí
- v každé skupině jen 1 „skutečná“ pokusná osoba
- experimentátor

Pokusná osoba je posazena spolu se 7 až 9 dalšími lidmi (ve skutečnosti spolupracovníky experimentátora) ke stolu.

Experimentátor předvede skupině dvojici karet A a B . Na kartě A je zobrazena svislá čára, dlouhá asi 8 cm. Na kartě B je vyobrazení tří svislých, různě dlouhých čar v délce asi 3 cm, 8 cm a 13 cm.

Experimentátor osoby požádá, aby nahlas řekly, která z čar na kartě B je stejně dlouhá jako čára na kartě A. Každý jedinec oznamuje své rozhodnutí po řadě, přičemž „skutečná“ pokusná osoba sedí až na předposledním místě.

Správná odpověď je zřejmá a na většinu experimentů odpovídají všichni stejně.

Poté spolupracovníci dostávají od experimentátora instrukce, aby v několika předem určených pokusech uvedly nesprávnou odpověď. Experimentátor nyní pozoruje, do jaké míry je pokusná osoba konformní (přizpůsobující se).

Výsledky

I když byla správná odpověď vždy zřejmá, výsledky byly překvapující, 74% pokusných osob přizpůsobilo svůj odhad odhadům ostatních alespoň jednou a 32% jej přizpůsobilo pokaždé. Skupina nemusela být ani velká, aby s ní byl jedinec konformní. Když Asch měnil velikost skupiny od 2 do 16 členů, zjistil, že skupina o 3 nebo 4 pomocnících byla při navozování konformity stejně účinná jako větší skupiny.

Čím byla situace dvojznačnější (když byla délka čar téměř stejná), tím více rostla konformita (výskyt konformního jednání vzrůstal). Naproti tomu konformita prudce poklesla, jakmile skupina nebyla jednotná – v případě, že pouze jeden jediný ze skupiny experimentátorových spolupracovníků řekl „dvě“ v reakci na výše popsany úkol, konformita klesla z 32% na 6%.

Závěr a interpretace

Proč zřejmost správné odpovědi nepodpořila nezávislost jedince na skupině? Proč nepředstavuje důvěra osoby ve svou schopnost provést jednoduchý smyslový úsudek účinnou sílu proti konformitě? Jedním z důvodů je právě ona očividnost správné odpovědi, která vytváří účinnou sílu k souhlasu s většinou. Co za těchto podmínek znamená mít jiný názor než většina? Právě tak jako jsou pro osobu nepochopitelné úsudky skupiny, osoba se domnívá, že její nesouhlas bude nepochopitelný pro skupinu. Členové skupiny si budou určitě myslet, že je neschopná a že ztratila kontakt s realitou. Podobně když nebude pokusná osoba opakovaně souhlasit s názorem většiny, bude to znamenat přímou výzvu kompetentnosti členů skupiny, výzvu, která vyžaduje nesmírnou odvalu. Taková výzva poruší soc. normu, která má zabránit urážení jiných lidí.

Strach : „Co si o mně budou myslet?“ „Co si budou myslet , že si o nich myslím já?“ tlumí nesouhlas a vytváří silné tlaky na jedince, aby se v situaci přizpůsobil názoru většiny.

Tlaky ke konformitě nejsou tak silné, když není skupina jednotná (stačí aby se jeden ze spolupracovníků rozcházel s většinou na míra souhlasu se sníží z 32% na 6%. Je překvapivé, že ten, kdo nesouhlasí, nemusí ani odpovědět správně. Dokonce když jsou jeho odpovědi nesprávné častěji než odpovědi většiny, kouzlo pomine a pokusná osoba má tendenci uvádět vlastní správné odpovědi.

Je zřejmé, že přítomnost dalšího člověka , který se odlišuje od ostatních a který sdílí případný nesouhlas nebo posměch skupiny, dovoluje jedinci vyjádřit nesouhlas bez pocitu, že by byl zcela osamocen.

Navazující výzkumy :

Sherif (1953)

Hoffman

Ross

Bierbauer

Dokázali konvergenci úsudků a jednání, vznikající pod tlakem určité sociální situace v sociálním útvaru.